

Центральноукраїнський національний технічний університет
Кафедра економіки, підприємництва та готельно-ресторанної справи

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-педагогічної роботи
Андрій Кириченко
_____ 08 _____ 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

(назва навчальної дисципліни)

спеціальність _____ D7 Торгівля _____
(шифр і назва спеціальності)
освітня програма _____ Торгівля, електронна комерція та підприємництво _____
(назва освітньої програми)
факультет _____ Економічний _____
(назва факультету)

2025 – 2026 навчальний рік

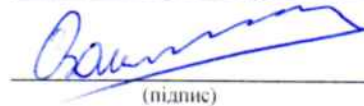
Розробники: Ніколаєв Ігор Володимирович – доцент кафедри маркетингу та економічної теорії, кандидат економічних наук, доцент

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри економіки, підприємництва та готельно-ресторанної справи

Протокол від “ 27 ” серпня 2025 року № 1

Завідувач кафедри економіки, підприємництва та готельно-ресторанної справи

(підпис)

Володимир ЗАЙЧЕНКО
(прізвище та ініціали)

Декан економічного факультету _____

(підпис)

Наталія ШАЛІМОВА
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Галузь знань: D Бізнес, адміністрування та право	Загальної підготовки	
Загальна кількість годин – 120	Спеціальність: D7 Торгівля Освітня програма: Торгівля, електронна комерція та підприємництво	Рік підготовки	
		1-й	1-й
		Семестр	
		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи здобувача – 4,5	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Лекції	
		32 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	2 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		72 год.	114 год.
		Вид контролю	
		екзамен	екзамен

Мова навчання – українська

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни «Економічна теорія» полягає у ознайомленні здобувачів із сутністю економічних законів і принципів господарювання в умовах ринкової економіки. В процесі вивчення дисципліни здобувачі знайомляться з економічною діяльністю суспільства та її наслідками. Розглядаються фундаментальні питання розвитку економіки в сучасних умовах. Особлива увага при викладанні курсу приділяється проблемі ринку і його механізму, законам ринкової економіки, теорії рівноваги, економічного зростання. Теоретичні питання пов'язуються з практикою господарювання в ринкових умовах.

Завдання дисципліни: пізнання економічної теорії як науки, її предмету, методу та функцій, аналіз закономірностей розвитку економічних систем, розкриття способів і методів ефективного використання обмежених економічних ресурсів для задоволення безмежних людських потреб.

Засвоєння теоретичних знань курсу та оволодіння практичними навичками є складовою відповідності здобувачів вищої освіти зазначеної спеціальності таким освітньо-кваліфікаційним компетентностям, які визначені освітньою програмою:

Загальні компетентності

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.

Спеціальні компетентності

СК 1. Критичне осмислення теоретичних засад підприємницької, торговельної та біржової діяльності.

СК 3. Здатність здійснювати діяльність у взаємодії суб'єктів ринкових відносин.

Передумови для вивчення дисципліни (структурно-логічна схема підготовки фахівця). Враховуючи послідовність накопичення знань і інформації, дисципліна належить до циклу загальної підготовки, що забезпечує отримання здобувачем фундаментальних знань у галузі економіки та є базовою для здобуття подальшої освіти за спеціальністю.

Програмні результати навчання. Програмні результати навчання, для формування яких використовується дисципліна:

ПРН 1. Використовувати базові знання з підприємництва і торгівлі діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях.

ПРН 2. Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій та торговельній діяльності.

ПРН 11. Демонструвати базові й структуровані знання у сфері підприємництва та торгівлі для подальшого використання на практиці.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1 Соціально-економічний устрій та виробництво

Тема 1. Предмет і метод економічної теорії

Походження та еволюція економічної науки. Продуктивні сили і виробничі відносини. Трудові ресурси, засоби виробництва. Предмет економічної теорії, його тлумачення різними економічними школами. Розвиток економічної думки в світі та Україні.

Методологія економічного дослідження. Загальнофілософські та специфічні методи. Індукція та дедукція. Рівні економічного дослідження. Структура економічної теорії.

Функції економічного знання: теоретико-пізнавальна, практична, виховна, методологічна, прогностична. Позитивний і нормативний аспекти економічної теорії.

Економічні закони та економічні категорії. Місце економічної теорії в системі економічних наук. Економічна теорія та господарська практика. Економічна політика та її цілі.

Тема 2. Економічна система суспільства

Структура і зміст економічної системи. Продуктивні сили, соціально-економічні та організаційно-економічні виробничі відносини, господарський механізм, як елементи та ознаки економічної системи.

Типи економічних систем: традиційна (натуральна) економіка, чисто ринкова, командно-адміністративна, змішана, економіка перехідного періоду. Характеристики кожної з них. Оцінка ролі ринкової економіки. Аргументи «за» і «проти» ринкової системи.

Власність. Власність і майно. Основи аналізу відносин власності. Власність як економічна категорія. Правовий аспект власності. Приватна власність як основа ринкової системи. Об'єкти та суб'єкти власності. Складові відносин власності. Форми власності в Україні.

Еволюція відносин власності. Форми, методи і принципи роздержавлення та приватизації. Націоналізація. Рейдерство. Домінуючий об'єкт власності. Нові тенденції розвитку відносин власності.

Основні економічні проблеми, що стоять перед суспільством: що виробляти, як виробляти, для кого виробляти, чи спроможна економічна система до адаптації, чи спроможна економічна система до саморегулювання.

Основні напрями формування ринкових відносин. Формування державного і ринкового механізмів регулювання економіки. Проблеми та особливості переходу економіки України до ринку. Шляхи формування ринкової економіки.

Тема 3. Виробництво матеріальних благ і послуг. Економічні потреби і ресурси

Економічні потреби та економічні інтереси. Різні підходи до класифікації

потреб. Закон зростання потреб. Мета і результати суспільного виробництва.

Фактори виробництва. Економічні ресурси. Закон рідкості ресурсів. Взаємодія і розвиток факторів виробництва.

Проблема «потреби-ресурси». Повна зайнятість та повний обсяг виробництва. Проблема економічного вибору. Виробничі можливості. Крива виробничих можливостей.

Сутність та складові суспільного виробництва. Виробництво як головний елемент відтворювального процесу. Відмінність між працею та виробництвом. Типи розширеного суспільного відтворення.

Ефективність виробництва. Соціальна та економічна ефективність суспільного виробництва. Критерії та показники ефективності виробництва, шляхи її підвищення.

Еволюція виробництва, натуральне і товарне виробництво. Причини та умови виникнення і розвитку товарного виробництва. Матеріальне і нематеріальне виробництво.

Проблема «економічної людини». Розвиток особистості людини — узагальнюючий критерій економічного розвитку.

Тема 4. Теоретичні основи ринкової економіки та її основні елементи

Теоретичні засади становлення ринкових відносин. Сутність та функції ринку. Структура та інфраструктура ринку. Види ринків, характерні ознаки сучасного ринку.

Попит, закон попиту, крива попиту. Нецінові фактори попиту. Індивідуальний та ринковий попит. Функція ціни при аналізі попиту. Зміна попиту та зміна обсягу попиту.

Пропозиція, закон пропозиції, крива пропозиції. Нецінові фактори пропозиції. Індивідуальна та ринкова пропозиція. Функція ціни при аналізі пропозиції. Зміна пропозиції та зміна обсягу пропозиції.

Ціна та собівартість. Види цін. Конкуренція, методи, форми та наслідки конкуренції. Типи конкурентної поведінки. Моделі ціноутворення.

Взаємодія пропозиції та попиту. Утворення рівноважної ціни та рівноважного обсягу виробництва. Хрест Альфреда Маршалла. Механізм ринкового саморегулювання. Зміни обсягів попиту і пропозиції, зміни попиту і пропозиції, їх графічний аналіз.

Характеристика ринкових моделей. Правило максимізації прибутку. Чиста конкуренція, монополістична конкуренція, олігополія та чиста монополія.

Типи монополізації. Антимонopolьна політика. Закон Шермана. Регульований ринок. Моделі антимонopolьної політики та їх еволюція. Європейська та американська моделі антимонopolьної політики.

Тема 5. Теорія товару і грошей

Цілі та результати суспільного відтворення. Благо. Товар, його властивості: вартість, споживча вартість та корисність, мінова вартість.

Теорія вартості: класичний, граничний та неокласичний підходи. Товарне виробництво в сучасних умовах. Вільні та господарські товари. Класифікація

господарських товарів. Специфіка послуги як результату нематеріального виробництва.

Сутність та походження грошей. Форми та функції грошей. Ліквідність. Еволюція функцій грошей.

Грошовий оборот. Закон грошового обігу за тлумаченням К. Маркса та І. Фішера. Головний принцип організації грошового обігу.

Сутність грошової системи. Системи металевого та паперового обігу. Закон Коперника-Грешема. Біметалізм та монометалізм. Структура грошової системи.

Сутність та економічна роль кредиту. Принципи та етапи кредитування.

Товарний і грошовий кредит. Комерційний кредит, вексель. Класифікація видів кредиту за різними ознаками.

Банк, його функції. Класифікація операцій банків. Банківська система України.

Кредитна система. Центральний банк, банківський сектор, страховий сектор, спеціалізовані небанківські фінансово-кредитні інститути. Іпотека.

Інфляція. Відмінність інфляції від зростання цін на окремі групи товарів. Інфляція попиту та інфляція витрат. Відкрита та прихована інфляція. Види інфляції залежно від темпів зростання.

Наслідки інфляції. Номінальний та реальний доходи. Крива Філіпса. Стагфляція.

Тема 6. Капітал підприємства, його колообіг та обіг

Сутність капіталу підприємства та його класифікація. Колообіг капіталу підприємства. Обороти капіталу.

Моральне та фізичне зношення основного капіталу. Відтворення основного капіталу, амортизація та показники ефективності використання основного капіталу.

Оборотний капітал та показники ефективності його використання.

Змістовий модуль 2 Економічний розвиток

Тема 7. Макроекономічні показники в системі національних рахунків

Економічний кругообіг з урахуванням державного сектору та сектору «закордон». Роль цих секторів у системі національного господарювання.

Система національних рахунків (СНР) як нормативна база макроекономічного рахівництва. Її відмінність від системи балансу народного господарства. Методологічні принципи побудови СНР.

Основні макроекономічні показники: валовий національний дохід (ВНД) та валовий внутрішній продукт (ВВП). Принципи обліку ВВП. Складові розрахунку ВВП за доходами та за витратами.

Чистий національний дохід (ЧНД). Чистий внутрішній продукт (ЧВП). Амортизація. Національний дохід. Особистий дохід. Дохід кінцевого користування. Валовий національний наявний дохід (ВННД).

Роль цін в обчисленні ВВП. Номінальний і реальний ВВП. Індекс цін: дефлятор та інфлятор ВВП. Споживчий кошик.

ВВП та суспільний добробут. Якість продукції, вільний час населення,

позаринкові операції, структура виробництва, тіньова економіка, забруднення навколишнього середовища та зміни чисельності населення країни як фактори, що не враховує ВВП.

Чистий економічний добробут: роль, значення та методика обрахунку.

Тема 8. Споживання, заощадження та інвестиції

Споживання, заощадження та дохід домогосподарств. Середня та гранична схильність до споживання. Корисність і споживча вартість. Закон спадної граничної корисності та закон рівномірного задоволення потреб.

Заощадження як елемент доходу. Використання заощадження. Середня та гранична схильність до заощадження. Способи утворення заощаджень з урахуванням рівня ліквідності.

Інвестиції та фінансові ринки. Погляд на заощадження та інвестиції з боку класиків та кейнсіанців. Валові та чисті інвестиції, амортизація. Характеристика економічного стану держави в залежності від обсягу залучених чистих інвестицій.

Прямі та опосередковані інвестиції. Характеристика інвестицій в залежності від терміну інвестування. Реальні, фінансові та інтелектуальні інвестиції. Мультиплікатор та акселератор. Попит на інвестиції та ставка відсотка. Фінансовий ринок. Індексація. Інвестиції в людський капітал.

Сутність мультиплікатора. Модель простого мультиплікатора. Вплив інвестицій на обсяг національного виробництва. Модель акселератора.

Тема 9. Циклічні коливання та економічне зростання

Циклічний характер економічного розвитку. Економічний цикл, його стадії. Короткі та середні цикли, довгі хвилі в економіці. Явища, що супроводжують різні стадії економічного зростання.

Циклічність, інфляція та безробіття як форми прояву макроекономічної нестабільності. Кейнсіанська та неокласична теорії економічних циклів. Застосування моделей AD-AS та IS-LM для аналізу циклічних коливань. Концепція реальних економічних циклів Д. Кюндланда та Е. Прескота. Рівноважний циклічний процес Р. Лукаса. Теорія циклічних коливань М.І. Туган-Барановського.

Державне антициклічне регулювання.

Економічне зростання: сутність та способи виміру. Екстенсивний та інтенсивний типи економічного зростання. Фактори, що гальмують економічне зростання. Економічний розвиток.

Модель економічного зростання Харода-Домара. Модель зростання Р. Солоу. «Золоте» правило нагромадження капіталу.

Тема 10. Корисність економічного блага. Економічний вибір

Категорії «корисність» та «споживча вартість» в економічній теорії. Сукупна та гранична корисність. Функція корисності. Закон спадної граничної корисності економічного блага. Процес споживання та динаміка зміни сукупної та граничної корисності: цифровий та графічний аналіз.

Крива байдужості: сутність та значення. Карта кривих байдужості. Параметри та властивості кривих байдужості. Взаємозамінні, взаємодоповнюючі та нейтральні

блага. Блага з від'ємною корисністю.

Гранична норма заміщення. Бюджетне обмеження споживача. Бюджетна лінія, її параметри. Зміст нахилу бюджетної лінії. Параметри зміни бюджетної лінії.

Рівновага споживача: взаємодії кривих байдужості з бюджетним обмеженням. Вибір оптимального споживання (точки рівноваги споживача).

Тема 11. Теорія еластичності

Еластичність для взаємопов'язаних показників. Цінова еластичність попиту. Формула коефіцієнта цінової еластичності попиту. Абсолютно еластичний та абсолютно нееластичний попит. Формула еластичності з урахуванням середньої точки.

Застосування оцінки еластичності за показником загального виторгу. Чинники цінової еластичності попиту.

Перехресна еластичність попиту. Еластичність попиту за доходом споживача.

Еластичність пропозиції за ціною. Вплив часу на еластичність пропозиції. Еластичність пропозиції за цінами факторів виробництва.

Тема 12. Витрати виробництва

Економічні витрати та альтернативна вартість. Витрати виробництва: явні, неявні та валові; постійні та змінні; середні постійні, середні змінні та середні валові витрати; граничні витрати.

Прибуток, як різниця між виторгом (доходом) і витратами виробництва. Економічний та бухгалтерський прибуток. Нормальний прибуток як елемент витрат. Життєвий цикл товару та обсяги прибутку.

Витрати виробництва у короткостроковому періоді. Графічний та числовий аналіз. Закон зростання граничних витрат.

Витрати виробництва у довгостроковому періоді. Графічний аналіз кривої LAC. Поняття та зміст ізокошти. Карта ізокошт. Рівновага виробника: взаємодія карти ізокошт та ізокванти; максимізація прибутку чи мінімізація збитків.

Концепція мінімально ефективного розміру підприємства. Позитивний ефект масштабу виробництва, негативний ефект масштабу виробництва.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Соціально-економічний устрій та виробництво												
Тема 1. Предмет і метод економічної теорії	10	2	1	-	-	7	10	-	-	-	-	10
Тема 2. Економічна система суспільства	10	2	1	-	-	7	10	1	-	-	-	9
Тема 3. Виробництво матеріальних благ і послуг. Економічні потреби і ресурси	10	4	1	-	-	5	10	1	-	-	-	9
Тема 4. Теоретичні основи ринкової економіки та її основні елементи	10	2	3	-	-	5	10	2	2	-	-	6
Тема 5. Теорія товару і грошей	10	2	1	-	-	7	10	-	-	-	-	10
Тема 6. Капітал підприємства, його колообіг та обіг	10	2	1	-	-	7	10	-	-	-	-	10
Змістовий модуль 2. Економічний розвиток												
Тема 7. Макроекономічні показники в системі національних рахунків	11	4	2	-	-	5	10	-	-	-	-	10
Тема 8. Споживання, заощадження та інвестиції	10	2	1	-	-	7	10	-	-	-	-	10
Тема 9. Циклічні коливання та економічне зростання	10	4	1	-	-	5	10	-	-	-	-	10
Тема 10. Корисність економічного блага. Економічний вибір	10	2	1	-	-	7	10	-	-	-	-	10
Тема 11. Теорія еластичності	9	2	2	-	-	5	10	-	-	-	-	10
Тема 12. Витрати виробництва	10	4	1	-	-	5	10	-	-	-	-	10
Усього годин	120	32	16	-	-	72	120	4	2	-	-	114

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Предмет і метод економічної теорії	1	-
2	Економічна система суспільства	1	-
3	Виробництво матеріальних благ і послуг. Економічні потреби і ресурси	1	-
4	Теоретичні основи ринкової економіки та її основні елементи	3	2
5	Теорія товару і грошей	1	-
6	Капітал підприємства, його колообіг та обіг	1	-
7	Макроекономічні показники в системі національних рахунків	2	-
8	Споживання, заощадження та інвестиції	1	-
9	Циклічні коливання та економічне зростання	1	-
10	Корисність економічного блага. Економічний вибір	1	-
11	Теорія еластичності	2	-
12	Витрати виробництва	1	-
	Разом	16	2

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Предмет і метод економічної теорії	7	10
2	Економічна система суспільства	7	9
3	Виробництво матеріальних благ і послуг. Економічні потреби і ресурси	5	9
4	Теоретичні основи ринкової економіки та її основні елементи	5	6
5	Теорія товару і грошей	7	10
6	Капітал підприємства, його колообіг та обіг	7	10
7	Макроекономічні показники в системі національних рахунків	5	10
8	Споживання, заощадження та інвестиції	7	10
9	Циклічні коливання та економічне зростання	5	10
10	Корисність економічного блага. Економічний вибір	7	10
11	Теорія еластичності	5	10
12	Витрати виробництва	5	10
	Разом	72	114

7. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота здобувачів вищої освіти має за мету поглибити знання з дисципліни та передбачає глибоке опрацювання однієї з наведених нижче тем та її презентацію на семінарському занятті або підготовку тез доповіді (статті) на наукову конференцію здобувачів вищої освіти. Перед написанням роботи здобувач вищої освіти повинен узгодити тему з викладачем. Підготовка тез доповідей на наукові конференції та статей до збірників наукових праць здійснюється під науковим керівництвом викладачів кафедри відповідно до загальних вимог написання статей і доповідей.

Орієнтовна тематика індивідуальних завдань:

1. Предмет та метод політичної економії й еволюція її розвитку.
2. Економічні потреби та інтереси суспільства, природа їх виникнення і механізм дії.
3. Економічні системи: сутність, типи і ефективність.
4. Система економічних законів: механізм дії і механізм використання.
5. Система економічних відносин: структура, еволюція розвитку.
6. НТР як форма розвитку виробничих сил.
7. Власність: економічний зміст, форми власності, новітні тенденції розвитку власності.
8. Трансформація відносин власності в Україні. Роздержавлення й приватизація.
9. Приватна власність: природа виникнення, еволюція розвитку.
10. Державна власність: суть і економічна роль.
11. Акціонерна власність у сучасних умовах.
12. Моделі та критерії класифікації економічних систем.
13. Постіндустріальне суспільство: трансформація економічних відносин.
14. Соціально-економічна ефективність суспільного виробництва: критерії і показники.
15. Форми товарної організації виробництва.
16. Суспільний поділ праці та його роль в становленні й розвитку товарного виробництва.
17. Технологічний спосіб виробництва та проблеми його розвитку.
18. Проблеми відтворення в сучасній економіці України.
19. Економічні ресурси. Економічна ефективність. Проблеми ефективного використання ресурсів в Україні.
20. Виробничі можливості економіки. Межа виробничих можливостей суспільства й альтернативні витрати.
21. Ринок: суть, структура та функції. Проблема становлення ринкових відносин в Україні.
22. Інфраструктура ринку. Проблеми формування її в Україні.
23. Закон попиту і пропозиції. Механізм встановлення ринкової рівноваги.
24. Основні теорії формування вартості (цінності) благ.
25. Особливості ринкового реформування економіки України.
26. Ринкова трансформація економіки у постсоціалістичних країнах.
27. Біржі та їхня роль в ринковій економіці.

28. Фондова біржа, її операції і роль в економіці.
29. Товарні біржі, механізм функціонування товарних бірж.
30. Ринок праці: сучасний стан і перспективи розвитку.
31. Зайнятість та безробіття. Зайнятість в Україні.
32. Безробіття. Втрати економіки від безробіття. Безробіття в Україні.
33. Соціально-економічні проблеми зайнятості і безробіття в Україні.
34. Проблеми міграції робочої сили. Вплив міграції на економіку України.
35. Трудові ресурси України: динаміка та проблеми.
36. Інвестиції в людський капітал.
37. Диференціація доходів населення та проблема бідності в Україні.
38. Чинники формування відмінностей у заробітній платі.
39. Рівень життя населення (порівняльний аналіз).
40. Ринок праці. Стан та перспективи розвитку регіонального ринку праці.
41. Безробіття. Безробіття в регіоні та шляхи його подолання.
42. Соціальний захист безробітних на регіональному рівні.
43. Служби зайнятості та їхня роль у формуванні регіонального ринку праці.
44. Вплив міграційних процесів на соціально-економічний розвиток Кіровоградської області.
45. Індекс людського розвитку: суть визначення і застосування.
46. Економічні функції держави в змішаній ринковій економіці. Аналіз їх виконання українською державою.
47. Фінанси держави: сутність, функції, джерела утворення та напрямки використання (на прикладі України).
48. Державний бюджет. Аналіз державних бюджетів України за останні 5 років.
49. Податкова система. Податкова система України й напрямки її вдосконалення.
50. Інвестиції. Інвестиційна діяльність в Україні.
51. Експортний потенціал Кіровоградської області як фактор інтеграції у світогосподарський простір.
52. Інвестиції. Попит на інвестиції. Види інвестиційної діяльності.
53. Іноземні інвестиції та їхній вплив на національну економіку.
54. Іноземні інвестиції як чинник соціально-економічного розвитку регіону.
55. Розвиток регіональних зовнішньоекономічних зв'язків та роль Кіровоградської торгово-промислової палати у їх розширенні.
56. Інтеграційні економічні процеси та форми інтеграції Кіровоградських підприємств до світового ринку інвестицій.
57. Інвестиційна політика в регіоні: стан, ефективність, напрямки поліпшення.
58. Зовнішньоторговельні зв'язки Кіровоградської області, їх економічна ефективність.
59. Державний бюджет як інструмент фінансового регулювання економіки.
60. Державний бюджет України за останній рік: особливості й проблеми.
61. Гроші: закономірності виникнення, суть і форми.
62. Гроші. Функції грошей та особливості їх прояву в сучасних умовах.
63. Система грошового обігу. Закон грошового обігу і проблема інфляції.
64. Грошова система України: суть, структура, сучасний стан.
65. Грошовий ринок. Стан грошового ринку в Україні.

66. Економічне зростання: суть, чинники й типи.
67. Моделі економічного зростання.
68. Чинники економічного зростання та механізм їх дії.
69. Економічне зростання та проблеми екології: механізм розв'язання суперечностей в умовах НТР.
70. Еколого-економічні проблеми: шляхи розв'язання в Україні та в світі.
71. Кейнсіанська теорія становлення та розвитку ринкової економіки та економічна дійсність України.
72. Неоліберальні та неокласичні теорії становлення та розвитку ринкової економіки та особливості їх застосування в Україні.
73. Інституціональні теорії становлення та розвитку ринкової економіки, їх застосування в Україні.
74. Тіньова економіка в Україні: причини, соціально-економічні наслідки та шляхи подолання.
75. Шляхи державного регулювання економічного зростання.
76. Основні передумови входження України у світове господарство.
77. Україна в системі міжнародних економічних відносин.
78. Рівень економічного розвитку країни та її участь у світовому господарстві.
79. Євроінтеграція України: сучасний стан та перспективи розвитку.
80. Соціально-економічна характеристика глобалізації.
81. Глобалізація економіки та її суперечності.
82. Платіжний баланс. Стан платіжного балансу України.
83. Міжнародні потоки товарів і капіталів.
84. Сутність, природа і причини багатства народів.
85. Інноваційний тип економічного розвитку в світі і в Україні.
86. Стан і зростання виробничих можливостей України.
87. Тенденції сучасного світового і фондового ринків.
88. Формування відкритої економіки України та її ефективність.
89. Економічна система суспільства і власність. Економічна система України.
90. Демократичність економічної системи. Проблеми демократизації економіки країни.
91. Продуктивність як інтегральний показник ефективності. Продуктивність української економіки.
92. Індивідуальний та ринковий попит. Закон попиту та обґрунтування його дії.
93. Індивідуальна та ринкова пропозиція. Закон пропозиції та обґрунтування його дії.
94. Взаємодія попиту і пропозиції. Ринкова рівновага.
95. Капітал як фактор виробництва. Рівновага на ринку капіталу.
96. Капітал підприємства і шляхи підвищення ефективності його кругообігу.
97. Первісне нагромадження капіталу та його особливості в Україні.
98. Формування ринку виробничих ресурсів в Україні.
99. Соціально-економічні проблеми розвитку сільського господарства в Україні.
100. Проблеми реформування оплати праці в Україні.

8. Методи навчання

Під час викладання навчальної дисципліни «Економічна теорія» застосовуються наступні методи:

- словесні (лекції, бесіди);
- наочні, під час лекцій (інформаційних, аналітичних, проблемних) та практичних/семінарських занять, в тому числі з використанням презентацій, мультимедійного забезпечення та інших ТЗН;
- практичні, під час розв'язання задач, виконання вправ;
- контекстні методи навчання (інтеграція різних видів діяльності здобувачів: навчальної, наукової, практичної);
- імітаційні методи навчання (імітаційно-ігрове моделювання в умовах навчання процесів, що відбуваються в реальній системі);
- інтерактивні методи навчання під час проведення опитування, аналізу практичних ситуацій, дискусії, мозкового штурму, ділових ігор, розгляду кейс-стаді;
- заняття із використанням ІКТ. Застосовуються наступні інформаційно-комунікаційні технології та діджитал-інструменти: цифрові інструменти Google, програмні продукти від Microsoft, програмне забезпечення для проведення опитувань Kahoot, Mentimeter, Quizalize, Miro, графічний редактор Crello, хмарні презентаційні сервіси Canva, Prezi, Genially, графічний додаток Diagrams.net, онлайн дошка Padlet;
- методи дистанційного навчання за допомогою платформ: Moodle, Zoom, Google Meet.

9. Критерії та засоби оцінювання

Контроль успішності та якості навчання здійснюється згідно з кредитною трансферно-накопичувальною системою організації навчального процесу яка передбачає наступні контрольні заходи:

- поточний контроль (за темами);
- підсумковий контроль (за навчальним курсом).

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів, усне опитування, тестовий контроль.

Протягом семестру здобувач може отримати max. 100 балів, у тому числі: перший рубіжний контроль – 30 балів, другий рубіжний контроль – 30 балів, екзамен – 40 балів.

По поточному контролю здобувач може набрати бали за активність на лекційних та практичних заняттях, виявлення рівня підготовки здобувачів із зазначеної теми під час опитування, тестування, презентації індивідуальних завдань, вирішення практичних задач (табл. 1). Максимальна кількість балів, яку може набрати здобувач, під час поточного контролю дорівнює 60 балів.

Семестровий екзамен полягає в оцінці рівня засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу на лекційних та практичних заняттях, а також під час самостійної роботи. Максимальна кількість балів, яку може набрати здобувач, під час екзамену дорівнює 40 балів.

Оцінювання видів робіт під час поточного оцінювання

Види робіт	Максимальна кількість балів під час поточного оцінювання	Максимальна кількість балів за один вид робіт	Орієнтовна кількість робіт, яку має виконати здобувач аби отримати максимальну кількість балів за поточним оцінюванням при оцінюванні кожного виду робіт максимальною кількістю балів	В тому числі розподіл за рубіжними контролями, враховуючи розподіл балів	
				I	II
Поточне опитування	2	0,5	4 відповіді	1 бал	1 бал
Розв'язання практичних задач	8	2	4 практичні задачі	4 бали	4 бали
Підготовка презентації та доповіді	10	10	1 усна доповідь з презентацією	10 балів	
Індивідуальне науково-дослідне завдання	10	10	1 індивідуальне науково-дослідне завдання		10 балів
Тестування	30	3	10 тестів	15 балів	15 балів
Разом	60 балів			30 балів	30 балів

Остаточна оцінка рівня знань складається з суми балів отриманих під час поточного контролю (тах 60 балів) і підсумкового контролю (тах 40 балів).

Критерії оцінки іспиту:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує здобувач, який:

- всебічно, систематично і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;
- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;
- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявляє творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявляє нахил до наукової роботи.

оцінку «добре» (82-89 балів, В) заслуговує здобувач, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;

- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;

- під час відповіді допускає деякі неточності, які самостійно виправляє, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує здобувач, який:

- в загальному роботу виконав, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;

- вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність;

- опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) заслуговує здобувач, який:

- знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;

- виконує завдання, але при розв'язанні допускає значну кількість помилок;

- ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;

- допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) заслуговує здобувач, який:

- володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється здобувачу, який:

- виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

оцінку «незадовільно» (1-34 бали, F) – виставляється здобувачу, який:

- володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;

- допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;

- не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи здобувача вищої освіти протягом семестру.

Таблиця 2

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	

35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

1. Опорний конспект лекцій та матеріали для самостійної підготовки з дисципліни «Економічна теорія» в системі дистанційного навчання ЦНТУ.

2. Друкований та електронний комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни в системі дистанційного навчання Moodle, який містить:

- робочу програму навчальної дисципліни;
- силабус навчальної дисципліни;
- методичні вказівки до вивчення дисципліни;
- перелік індивідуальних завдань;
- задачі та вправи;
- тестові завдання з окремих тем, всього курсу та ректорських контрольних робіт (РКР) для контролю якості засвоєння знань;
- комплекти контрольних питань;
- екзаменаційні білети.

3. Комп'ютерні програми:

- Web-браузери Google Chrome, Mozilla Firefox;
- текстовий редактор (Google Документи, Microsoft Word);
- пакет демонстраційної графіки (Google Презентації, Microsoft PowerPoint);
- система управління навчанням Moodle.

11. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Колосінська М. І., Белей С. І., Бойда С. В. Економічна теорія : навч. посіб. Чернівці : Чернівець. нац. унів.-т., 2021. 200 с.

2. Пічугіна Ю. В., Максимова Ю. О., Матюк Т. В. Основи економічної теорії : метод. вказ. до практ. зан. та самост. роб. студ. спец. 033 «Філософія». Одеса : ФОП Бондаренко М.О., 2021. 52 с.

3. Корогодова О. О., Тимошенко Н. Ю., Іванова Т. В. Основи економічної теорії: самостійна робота : навч. посіб. з дисц. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 181 с. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/39766> (дата звернення: 25.08.2025).

4. Campbell R. McConnell, Stanley L. Brue, Sean M. Flynn. Economics: principles, problems, and policies. 22nd ed. NY : The McGraw-Hill Companies, Inc., 2021. 960 p.

5. Кокарев І. В. Основи економічної теорії : навч. посібник. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2020. 100 с.

6. Марченко О. С. Економічна теорія : навч.-метод. посіб. для студ. перш. (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спец. 051 «Економіка» спеціалізації «Бізнес-економіка». Харків : Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2020. 131 с.

7. Економічна теорія: закономірності, практика та сучасність : підруч / Е. М. Забарна, О. М. Козакова, Н. О. Задорожнюк та ін. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 412 с.

Додаткові

8. Miroshnychenko I., Vasylenko D., Nikolaiev I. The influence of the shadow economy of Ukraine on macroeconomic indicators and economic security of the state. *Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки*. 2023. Вип. 10 (43). URL: <http://economics.kntu.kr.ua/archive.html>

9. Гуцалюк О. М., Насипайко Д. С., Ніколаєв І. В. Вплив неопротекціонізму на формування стратегії торговельного-економічного співробітництва, міжнародних відносин та ЗЕД. *Вісник економічної науки України*. 2023. № 2 (45). URL: <http://www.venue-journal.org/%d0%b2%d0%b8%d0%bf%d1%83%d1%81%d0%ba%d0%b8/%d0%b2%d0%b8%d0%bf%d1%83%d1%81%d0%ba-2023-144>

10. Ніколаєв І. В., Загребя М. М. Роль економічної теорії у вирішенні проблем безробіття. *Ефективна економіка*. 2023. № 8. URL: <https://nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/2007/2030> (дата звернення: 25.08.2025).

11. Загребя М. М., Ніколаєв І. В. Вплив воєнного стану на ринки факторів виробництва. *Ефективна економіка*. 2023. № 10. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/2320/2352> (дата звернення: 25.08.2025).

12. Миценко І. М., Сухомлин М. О., Ніколаєв І. В. Експортний потенціал України в контексті глобальних викликів: аналіз тенденцій та визначення стратегічних пріоритетів. *Збірник наукових праць ТДАТУ імені Дмитра Моторного (економічні науки)*. 2021. № 2 (44). С. 67–76. URL: https://drive.google.com/file/d/1o_tffVEwEiry9mJkVl-Pn4URqz3wUedd (дата звернення: 25.08.2025).

13. Волчкова Г. К. Основи економічної теорії : метод. вказ. для самост. роб. студ. ден. та заоч. форми навч. Кропивницький : ЦНТУ, 2018. 13 с.

14. Волчкова Г. К. Основи економічної теорії : метод. вказ. для підг. до семінар. зан. студ. ден. та заоч. форми навч. Кропивницький : ЦНТУ, 2018. 43 с.

15. Семикіна М. В., Волчкова Г. К. Соціальний капітал в умовах трансформації зайнятості : монографія. Кропивницький : Видавництво ТОВ «КОД», 2018. 296 с.

16. Волчкова Г. К. Основи економічної теорії : навч.-метод. посіб. для студ. ден. і заоч. форм навч. Кіровоград : ЦНТУ, 2016. 147 с.

17. Волчкова Г. К. Якість життя як індикатор довіри до соціальної політики держави. *Соціально-економічний розвиток регіонів в контексті міжнародної інтеграції*. 2016. № 20 (9). Т. 1. С. 79–85.

18. Семикіна М. В., Волчкова Г. К. Екологічний виклик сучасному глобальному світу в економічному вимірі : кол. монографія / за ред. С.Д. Лучик. Чернівці : ВЦ «Місто», 2016. 296 с.

19. Волчкова Г. К., Пшенична Н. О. Гроші. Функції грошей та особливості їх прояву в сучасних умовах. *Розвиток економічної думки: зб. наук. праць*. Кіровоград : видавець Лисенко В.Ф., 2015. Вип. 8. С. 72–76.

20. Синюченко М. І. Політична економія : навч. посіб. Суми : ТОВ

«Видавничий дім «Ельдорадо», 2015. 176 с.

21. Дзюбик С. Д., Ривак О. С. Основи економічної теорії : навч. посіб. 3-є вид., перероб. і допов. Київ : Знання, 2014. 423 с.

22. Економічна теорія. Політекономія: практикум : навч. посіб. Київський національний ун-т імені Тараса Шевченка; за ред. В. Д. Базилевича. 2-е вид., стер. Київ : Знання, 2013. 494 с.

Інформаційні ресурси

1. Всі документи бази даних «Законодавство України». *Офіційний портал Верховної Ради України* : веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws> (дата звернення 25.08.2025).

2. Кабінет Міністрів України (Урядовий портал) : веб-сайт. URL: <https://www.kmu.gov.ua> (дата звернення 25.08.2025).

3. Офіційне інтернет-представництво Президента України : веб-сайт. URL: <https://www.president.gov.ua> (дата звернення 25.08.2025).

4. Міністерство фінансів України : веб-сайт. URL: <https://www.mof.gov.ua> (дата звернення 25.08.2025).

5. Міністерство економіки України : веб-сайт. URL: <https://www.me.gov.ua> (дата звернення 25.08.2025).

6. Міністерства соціальної політики України : веб-сайт. URL: <https://www.msp.gov.ua> (дата звернення 25.08.2025).

7. Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України (Мінінфраструктури) : веб-сайт. URL: <https://mtu.gov.ua> (дата звернення 25.08.2025).

8. Національний банк України : веб-сайт. URL: <https://bank.gov.ua> (дата звернення 25.08.2025).

9. Державна служба статистики України : веб-сайт. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення 25.08.2025).

10. Державна казначейська служба України : веб-сайт. URL: <https://www.treasury.gov.ua> (дата звернення 25.08.2025).

11. Державна податкова служба України : веб-сайт. URL: <https://tax.gov.ua> (дата звернення 25.08.2025).

12. Державна служба фінансового моніторингу України : веб-сайт. URL: <https://fiu.gov.ua> (дата звернення 25.08.2025).

13. Державна служба зайнятості (Державний центр зайнятості) : веб-сайт. URL: <https://www.dcz.gov.ua> (дата звернення 25.08.2025).

14. Державна регуляторна служба України : веб-сайт. URL: <https://www.drs.gov.ua> (дата звернення 25.08.2025).

15. Державна митна служба України : веб-сайт. URL: <https://customs.gov.ua> (дата звернення 25.08.2025).

16. Держпродспоживслужба : веб-сайт. URL: <https://dpss.gov.ua> (дата звернення 25.08.2025).

17. Антимонопольний комітет України : веб-сайт. URL: <https://amcu.gov.ua> (дата звернення 25.08.2025).

18. Фонд державного майна України : веб-сайт. URL: <https://www.spfu.gov.ua> (дата звернення 25.08.2025).

19. Пенсійний фонд України : веб-сайт. URL: <https://www.pfu.gov.ua> (дата звернення 25.08.2025).
20. Рахункова палата : веб-сайт. URL: <http://rp.gov.ua> (дата звернення 25.08.2025).
21. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку : веб-сайт. URL: <https://www.nssmc.gov.ua> (дата звернення 25.08.2025).
22. Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України (система розкриття інформації на фондовому ринку) : веб-сайт. URL: <https://www.smida.gov.ua> (дата звернення 25.08.2025).
23. Національний інститут стратегічних досліджень : веб-сайт. URL: <https://niss.gov.ua> (дата звернення 25.08.2025).
24. Міжнародний центр перспективних досліджень : веб-сайт. URL: <https://www.icps.com.ua> (дата звернення 25.08.2025).
25. Центр економічної стратегії : веб-сайт. URL: <https://ces.org.ua> (дата звернення 25.08.2025).
26. Світовий банк : веб-сайт. URL: <https://www.worldbank.org> (дата звернення 25.08.2025).
27. Міжнародний валютний фонд: веб-сайт. URL: фонд. <https://www.imf.org> (дата звернення 25.08.2025).
28. Кіровоградська обласна державна адміністрація : веб-сайт. URL: <https://www.kr-admin.gov.ua> (дата звернення 25.08.2025).
29. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : веб-сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua> (дата звернення 25.08.2025).
30. Центральнотукаїнський національний технічний університет : веб-сайт. URL: <http://www.kntu.kr.ua> (дата звернення 25.08.2025).
31. Репозитарій Центральнотукаїнського національного технічного університету : веб-сайт. URL: <http://dspace.kntu.kr.ua> (дата звернення 25.08.2025).
32. Дистанційна освіта ЦНТУ : веб-сайт. URL: <http://moodle.kntu.kr.ua> (дата звернення 25.08.2025).